

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาของและความสำคัญของปัญหา

นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายมาตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2540 เป็นต้นมา เป็นมูลเหตุให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงกฎหมายเป็นจำนวนหลาย ๆ ฉบับ เพื่อให้สอดคล้องรองรับกับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และสังคมอื่น ๆ ของนานาชาติประเทศ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและถือเป็นหลักหรือแม่แบบอันกฎหมายอื่นโดยอ้อมไม่สามารถขัดแย้งได้ ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญโดยมีสาระและบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดจนทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ หรืออีกนัยหนึ่งคือให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจรัฐ เพื่อให้เป็นการสอดคล้องรองรับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยข้างต้น และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศตามแนวทาง นโยบาย เป้าหมายและแผนการปฏิบัติราชการและการบริหารบ้านเมืองแบบใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติขึ้น 2 ฉบับควบคู่กันโดยมีผลบังคับเป็นกฎหมายพร้อมกันในวันที่ 3 ตุลาคม 2545 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 2 ตุลาคม 2545 ทั้ง 2 ฉบับ) คือ "พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กับพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545" ด้วยหลักการและเหตุผลของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับข้างต้น จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2547 เป็นต้นมา ในห้วงเวลาเดียวกันได้เกิดกระแสและแนวคิดเรื่องการบริหารราชการยุคใหม่ (New political and Public Sector Orders) และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับสากล (Good Governance) กับการพัฒนาระบบราชการไทย (อรพินท์ สพโชคชัย, ไรรัตน์ สุวรรณรักษ์ และ พรพรณียา ปิณشري, 2543, น. 25) อาศัยความตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 221 "พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย" จึงได้มี "พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546" ออกมาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2546 และให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตาม

ต่าง ๆ โดยเฉพาะพยายามบุคคลมาให้การตั้งแต่นั้นขึ้นสอบสวน จนถึงในชั้นศาล เพื่อชี้ความผิดของ ผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมเป็นการแบ่งงานกัน ทำอย่างเป็นระบบ และมีสร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวาง เมื่อผู้กระทำความผิดรายหนึ่งถูกจับกุม ก็จะมี สมาชิกอื่นดำเนินการต่อไปในลักษณะของตัวตายตัวแทน แม้กระทั่งหากหัวหน้าเองถูกจับกุม กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรยังคงดำเนินต่อไปโดยมีบุคคลอื่น ๆ ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง และดำเนินการ ต่อเนื่องกันไป เนื่องจากเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ประกอบกับมีทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้จาก การประกอบอาชญากรรม จึงได้มีการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีแนวโน้มในการใช้ความ รุนแรงแก่พยาน อันเป็นวิธีการพื้นฐานขององค์กรอาชญากรรม ทำให้ศักยภาพในการข่มขู่พยาน เป็นไปอย่างไร้ขีดจำกัด เพราะหากสามารถข่มขู่ให้พยานเกรงกลัวจนไม่ไปให้การต่อเจ้าหน้าที่หรือ เบิกความในศาลได้ โอกาสที่พรรคพวกจะถูกลงโทษ หรือโอกาสที่จะดำเนินคดีเอาผิดกับผู้อยู่ เบื้องหลังขององค์กร ย่อมมีน้อย ดังนั้นการข่มขู่พยานจึงเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการคุกคาม การทำ ร้าย หรือการสังหารตัวพยานเอง รวมถึงบุคคลในครอบครัวและคนใกล้ชิด พยานก็จะเกิดความ หวาดกลัวและจะไม่กล้าให้การเป็นพยานเพื่อที่ได้นำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เพราะฉะนั้น เมื่อมี บุคคลในกลุ่มอาชญากรรมถูกดำเนินคดี หรือจับกุม การขัดขวาง หรือก่อกวนบุคคลผู้ที่จะมาเป็น พยานจึงเป็นขั้นตอนต่อมา ซึ่งการขัดขวาง หรือก่อกวนพยาน อาจทำได้โดยการข่มขู่เพื่อให้พยาน กลัวว่า ถ้ามาให้การเป็นพยานแล้ว ตัวพยานเอง รวมทั้งบุคคลในครอบครัว หรือคนใกล้ชิดของ พยานอาจได้รับอันตรายด้วย และหากไม่สามารถขัดขวางไม่ให้พยานเบิกความในชั้นศาลได้ ก็ จะทำการข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายร่างกาย เพื่อให้พยานเปลี่ยนคำให้การ จนกระทั่งสังหารพยาน หรือ บุคคลในครอบครัวภายหลัง เพื่อเป็นการแก้แค้น จะได้รับอันตราย ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงผลของ การที่พยานไม่ยอมฟังคำขู่ของพวกตน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องนำมาตรการที่เหมาะสม มา ใช้ในการคุ้มครองพยานเพื่อให้เกิดผลในทางป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มี อิทธิพลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ในหมวด 1 บททั่วไป "มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง และมาตรา 5 ประชาชนชาวไทยไม่ว่าแหล่งกำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน" (ธีระพล อรุณะกสิกร, 2547, น. 10) หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ "มาตรา 75 รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตาม กฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของระบบงานของกระบวนการ ยุติธรรม ให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการ ของประชาชน" (ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ, 2547, น. 30) และได้บัญญัติรับรองสิทธิบุคคล

พระราชกฤษฎีกานี้ ส่วนการปฏิบัติในเรื่องใด ส่วนราชการใดจะปฏิบัติเมื่อใด หรือจะมีเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของ ก.พ.ร. (ตามมาตรา 71/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545) ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความวิวัฒนาการของบ้านเมืองหรือการปกครองประเทศจะต้องมีบทกฎหมายเป็นหลัก โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ที่จะต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษถือเป็นนวัตกรรมใหม่แห่งกระบวนการยุติธรรมของไทยซึ่งหากไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน นวัตกรรมใหม่นี้ก็คงไม่ได้เกิดขึ้นมารับใช้สังคมไทยอย่างแน่นอน

กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีภารกิจในการสืบสวนสอบสวนคดี ความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน การกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ ความผิดที่มีผู้มีอิทธิพลและความผิดอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเพื่อเป็นการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ รูปแบบ วิธีการและมาตรการในการป้องกันปราบปราม และประสานส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันปราบปราม และควบคุมอาชญากรรมกับทุกภาค ส่วนทั้งภายในและต่างประเทศ และจากการที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีภารกิจในเรื่องดังกล่าว การดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือคดีอาชญากรรมพิเศษ ที่ผู้กระทำความผิดมีเครือข่ายโยงใยระหว่างประเทศ และลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรมที่มีอิทธิพลหนุนหลังและมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในเทคโนโลยีระดับสูง อันเป็นการกระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายอย่างยิ่งต่อประเทศชาติและประชาชน ดังนั้น ในการสืบสวนสอบสวนคดีต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาคดี โดยเฉพาะบุคคล จะเป็นพยานที่มีความสำคัญมากในการดำเนินคดี จากอดีตที่ผ่านมาพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีมักจะปฏิเสธการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเนื่องจากบุคคลที่เป็นพยานมักประสบปัญหาการถูกคุกคาม และข่มขู่จากการดำเนินการของผู้กระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะของการดำเนินการเป็นทีม มีการวางแผนแบ่งแยกหน้าที่ในการดำเนินการอย่างระบบ ทำให้พยานบุคคลไม่สามารถมาให้ข้อมูล หรือปากคำแก่เจ้าหน้าที่ได้ ทำให้ผู้ที่กระทำความผิดได้กระทำความผิดอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะขององค์กรอาชญากรรม และได้มีการพัฒนาการประกอบอาชญากรรมมาอยู่ในรูปขององค์กรอาชญากรรมจริง โดยที่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมมักจะประกอบไปด้วยผู้มีอิทธิพลเสมอ จึงกล่าวได้ว่า ความยากลำบากในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล เพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม คือ การหาหลักฐาน และพยาน

ซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครองไว้ในหมวด 8 “มาตรา 244 บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็น และสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” (ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ, 2547, น. 101)

ดังนั้น รัฐจึงมีแนวคิดในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาภายใต้วัตถุประสงค์ที่ว่า รัฐต้องการให้มีพยานบุคคลมาเบิกความเพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดี อีกทั้งพยานดังกล่าวต้องเป็นพยานที่มีคุณค่าต่อการพิจารณาคดี กล่าวคือ พยานจะเป็นประจักษ์พยานที่สำคัญปราศจากความเกรงกลัว และเกิดความมั่นใจที่ตน รวมทั้งบุคคลผู้ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา คู่สมรส บุตร ญาติพี่น้อง หรือบุคคลใดก็ตามที่พยานมีความใกล้ชิดได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความสำคัญของการคุ้มครองพยานบุคคลถือเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ดีที่สุด (Best Evidence) หรือพยานสำคัญในคดี (Material Witness) ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม และยังเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนพลเมืองอีกด้วยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ผลการบังคับใช้บัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 13 ได้ กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักคุ้มครองพยาน ขึ้นในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสังกัดกระทรวงยุติธรรมโดยมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสมรวมทั้งการประสานการปฏิบัติงานและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่พยาน ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยปฏิบัติหน้าที่ใน 3 ลักษณะ คือปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ประสานขอให้หน่วยงานอื่นในกระทรวงยุติธรรมดำเนินงานแทนหรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นช่วยดำเนินการในเรื่องของการคุ้มครองพยาน ดังนั้นในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 สำนักงานคุ้มครองพยานจึงได้มีการทำบันทึกความร่วมมือข้อตกลงว่าด้วยการปฏิบัติงานและประสานงานการให้ความคุ้มครองพยานในคดีอาญา ระหว่างหน่วยงานสำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับ 7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานปราบปรามยาเสพติด เพื่อรองรับในการปฏิบัติงานในการคุ้มครองพยาน ซึ่งในการดำเนินการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จึงได้ออกระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการให้ความคุ้มครองแก่พยานในคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เพื่อใช้เป็นระเบียบปฏิบัติการในการคุ้มครองพยาน และได้มีการกำหนดโครงสร้างภารกิจหน้าที่ขึ้นในหน่วยงาน โดยจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองพยาน เพื่อรองรับการปฏิบัติการตามมาตรการดังกล่าว

ภายใต้แนวคิดมุ่งควบคุมอาชญากรรมในประเทศ และเน้นให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญาโดยแสวงหาความร่วมมือจากพยานในการให้ปากคำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีในชั้นศาล อันนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินคดีกับเหล่าอาชญากร ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสืบสวน สอบสวนคดีพิเศษ จึงมีหน้าที่ที่สำคัญในการดำเนินการคุ้มครองพยาน จึงควรที่จะมีความรู้และความเข้าใจในการคุ้มครองพยานตามกฎหมายแล้ว ยังจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพยานอีกด้วย ว่ามีมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเพิ่มระดับความรู้ความเข้าใจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของพยานในการคุ้มครองพยานดังกล่าวต่อไป รวมไปถึงทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีต่อเรื่องดังกล่าวอันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการคุ้มครองพยานที่มีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นพยาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม เพื่อที่จะนำสังคมไทยไปสู่สันติสุข

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เป็นพระราชบัญญัติที่เกิดขึ้น โดยบทบัญญัติมาตรา 244 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญา ให้ได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ การดำเนินการในอดีตที่ผ่านมาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย การคุ้มครองพยานจะเป็นเพียงการคุมพยานในชั้นพนักงานสอบสวนเพื่อให้สามารถติดตามตัวไปเบิกความต่อศาลได้เท่านั้น ทั้งที่พยานมีความสำคัญยิ่งต่อการพิสูจน์ความจริงในทางคดี จึงเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่พยานไม่มาให้ปากคำอันทำให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นเมื่อมีพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาบังคับใช้ ตั้ง 16 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เพื่อใช้ในการคุ้มครองความปลอดภัย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพยานนับตั้งแต่การเริ่มเข้ามาเป็นพยาน ขณะเป็นพยาน จนถึงคดีความสิ้นสุดลง และพยานกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นเรื่องใหม่ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมจะต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นจึงเป็นมูลเหตุจูงใจที่ทำการศึกษาในเรื่องการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และมีทัศนคติในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นในฐานะของผู้ต้องหา จำเลย ผู้ต้องโทษ ผู้เสียหายหรือพยาน

อันเป็นเงื่อนไข สำคัญข้อหนึ่งในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและกระบวนการทางยุติธรรมให้ได้มากที่สุด ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าแนวคิดกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการควบคู่กับแนวคิดทางสังคม โดยเฉพาะการคุ้มครองพยานภายใต้สิทธิของพลเมือง ให้ได้รับความเป็นธรรมที่ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยตลอดถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพยาน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพราะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งได้ศึกษาในหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม และด้วยการคุ้มครองพยานเป็นเรื่องใหม่ ยากแก่การศึกษา หากไม่เข้าใจในกระบวนการ การคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 จึงต้องศึกษาถึงระบบการคุ้มครองพยานในกรมสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ และทัศนคติการปฏิบัติงานคุ้มครองพยานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และกระบวนการทางยุติธรรมให้ได้มากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้พนักงานเจ้าหน้าที่ เกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
2. เพื่อศึกษาทัศนคติพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการคุ้มครองสิทธิของพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความรู้ของพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานและทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการคุ้มครองสิทธิของพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาค้างนี้ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ที่ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 434 คน ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 205 คน ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

พยาน หมายถึง บุคคลซึ่งจะได้มา หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสืบสวน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล ในการดำเนินคดีอาญา แต่ไม่รวมถึงจำเลยในคดีนั้นที่อ้างตนเองเป็นพยาน

การคุ้มครองสิทธิ หมายถึง การกระทำที่รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมมิให้ปัจเจกชนคนหนึ่งมาละเมิดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนอีกคนหนึ่ง อันเป็นการกระทำ เพื่อปกป้องคุ้มครองคนในสังคมนั้นให้มีความสุข และต้องมีการกำหนดโทษไว้ ถ้ามีการละเมิดสิทธิเสรีภาพเกิดขึ้นทั้งทางแพ่ง และทางอาญา

การคุ้มครองพยานในคดีอาญา หมายถึง การคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ที่รัฐต้องให้ความคุ้มครองแก่พยานในคดีอาญาให้ได้รับความปลอดภัย และไม่เสี่ยงต่ออันตราย หรือการคุกคามใด ๆ เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อพยานอย่างเหมาะสม สุภาพ เรียบร้อย และให้เกียรติในฐานะที่ยอมมาเป็นพยาน และรัฐต้องจ่ายค่าตอบแทนที่จำเป็น และสมควร เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร และค่าเสียเวลา ตามที่กฎหมายกำหนด

พนักงานเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หมายถึง ข้าราชการพลเรือน กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ต่อการคุ้มครองสิทธิของพยาน การคุ้มครองพยาน ตามมาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษ และผลกระทบของพยานที่มีต่อการคุ้มครองพยาน

ทัศนคติในการคุ้มครองสิทธิของพยาน หมายถึง ความคิดเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการปฏิบัติงาน คุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ในที่นี้ หมายถึง การคุ้มครองสิทธิของพยาน การคุ้มครองพยาน ผลกระทบสิทธิของพยานที่มีต่อการคุ้มครองพยานตั้งแต่ก่อนเข้ามาเป็นพยาน ระหว่างการเป็นพยาน และภายหลังจากการเป็นพยาน และปัญหาการคุ้มครองพยาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับความรู้ ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
2. ทำให้ทราบทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาการดำเนินการคุ้มครองพยาน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ
3. ทำให้ได้แนวทางการพัฒนา การคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติในคดีอาญา พ.ศ. 2546